

Habdulla Tukaj tíz verse

Szülőfalum

Szülőfalum lágy lankájú, csöppnyi dombon áll,
Kőhajtásnyira jéghideg forrás csordogál,
Vízének ízét ismerem, s hogy csobog a táj!
Körös-körül testem-lelkem itt nyugtot talál.

Lelket itt lehelt belém az Úr, napvilágát
Itt láttam meg, s először a Korán imáját
Itt tanultam, és szava először itt járt át
Annak, ki megjárta Mekkáját, Medináját.

Örök marad már, amit végigélt a gyermek:
Oly boldog voltam, az égen felhő sem lengett,
Barázda tárult faekénk nyomán – ott mentek
Bátyáim, s nekem, bizony, szaporáznom kellett.

Mennyi minden vár – hisz oly hosszú még az élet:
Annyi út nyílik előttem, s kék messzeségek!
Szülőföldem, tudd, velem bármi is történhet:
Emlékeimben s a szívemben megmaradsz végleg!

1909

Cseh Károly fordítása

Az anya imája

Tiszta orcáját mutatja a hold, s ezüstlő fénye
Égi magasból özönöl le a szalmatetőkre.

Mély a csönd. Alszik a falu. Fent álmok lengnek körben,
Mégfáradottak hortyognak lent, halálos kimerülten.

S küszöbön túlra heverni most nem ácsing az eb sem.
Egyetlen kunyhó dereng csak – a mécszláng meg-megrebben.

Ott bent ima közben földig görnyed egy öregasszony,
Hogy a lenti kínból lelke menny felé szárnyalhasson.

Tenyerét arca előtt összetéve suttog imát
Az Úrhoz – hogy szerencse kísérje az úton fiát.

Cserzett homloka sápadt, alácsorognak könnyei:
Imája a Magasságok Urát vajon megleli?

1910

Cseh Károly fordítása

Nyári hajnal

Fenséges nyugalommal izzik fel a hajnal pírja,
S a hold kajla szarvát lomhán mezőn túlra hajlítja.

Egymás után huny ki az ég sápatag csillagja mind,
Felsusog körben az erdő, már a szél sóhaja ring.

Távolok nyílnak, ha a köd felszáll a föld hajlatán,
Lehullott a tájról az éj – levetett, komor csapán.*

Várva várták a nappalt a tavak, nagy türelemmel,
S varázstükrökké igézte fénylő tükrük a reggel.

Füvön, virágon szívből nevettek a harmatcseppek,
S fentről a fülemülék trillái esőzni kezdtek.

Onnan is látni a földet, ahogy örömmel telt meg,
S a kéket, melyben a felhők hattyúi dermedeznek.

Van-e szebb e világon a tiszta hajnali pírnál?
Ihleted el ne szalaszd most, költő, rajta csak, írdál!

1910

Cseh Károly fordítása

* csapán: hosszú, bő paraszti kabát

Anyanyelv

Ó, dallamos, zengzetes nyelv, szüleim szava, édes!
Őrizlek – nem mérhető más anyanyelvem kincséhez.

Bölcsőmet ringatva, téged dúdolt jóanyám csendben,
S mindjobban értve szülém meséit, felcseperedtem.

Mindvégi sorsosom, társam maradsz, ó, anyanyelvem;
Örömöd, bánatod gyerekkoromtól nem felejttem.

Rajtad suttoztam, anyanyelv, először lelkes imát:
Irgalmazz – s apám, anyám segítsd a gondjain át.

1910

Cseh Károly fordítása

Gyermek a Paradicsomban

Csak engem becézett egy huri a Paradicsomban.
„Nem az anyám vagy!” – sírtam mind keserűbben, mind hangosabban.

Glóriáját dobta az arkangyal is – játszadozzam:
„Nem kell e műtyűr: nékem apám kell! Az apám hol van?”

1912

Cseh Károly fordítása

Villámlás

Villámmal, dörgéssel ne ijessz engem!
Tüzed már, istenem, nem rettenthet meg!
Drága áron vettem hősiességem:
Sok könnyem hullt érte éji sötétben.

1911

Cseh Károly fordítása

Hóvihar

Váratlan vonta be az ég boltját a barna homály.
Lomhán eredt el a hó, és súlyos pelyhe ringva száll.

Szemem, szám teletömve, s a fehér arcon csap vadul.
Szürke farkasok a bokrok, mind-mind utamon lapul.

Legyőzve mégis a hó fergetegét s a sötétet,
Átszüremlik a holdfény – majd megint magába réved.

Milyen távoli földről támadt ítéletidő ez?
Honnan s ki küldte ide az útra tombolni bőszen?

Talán dzsinnek szálltak alá a Kat-hegy tetejéről,
Vagy kiszakadtak Allah párnái, s hullnak az égből

A pihék – ama párna fehér pihéi a földre,
És dzsinn kapdos utánuk, fel-le hátra meg előre?

Mormogok... Fentről a hold csöppnyi mosollyal úgy néz le,
Ahogy magas ablakából gazdag néz a szegényre.

1912

Cseh Károly fordítása

Falun, kertben

Falun élek most, betegen. Fagyos a tél s mostoha.
Egyelés, aratás meg kaszálás a nyárral oda...

Nagybátyáimnál időzve, ellustultam egészen.
Tavaszt, jobbulást várva a fehér ablakot nézem.

Verseim ma zimankós gonddal, gondolattal járnak,
De bennük vajjas krumpli – s lány kenyérillat párálgat.

Ó, krumpli, lelkem, pityóka, mennyire várlak téged!
Együtt örülnek neked jóban dúskálók, szegények.

Mennyit törődtél – mit tegyünk? – Amerikából jöve.
Itt a sötét volt minden bajnak előidézője.

1912

Cseh Károly fordítása

Kazány és környéke

Fényforrás éji hegytetőn – hogy sugáرزol, ó, Kazány!
Minaret, torony, őrhely – mindük felnyúló gyertyaláng.

Eldugott, kis helyekről te űzöd el a sötétet.
S vezérléd útjukon őket, fenn világló szövétnek!

Tündököl Szpasszk és Csar is, s e fény beragyogja ma itt
Csisztopolt, Csebokszárit, Malmít, Tetusit, Mamadist.

Nézz körül, városom, drága; tekints körbe meg széjjel:
Fényben a járásaid – s magadról feledkeznél el?!

Úgy tartják: „Ég a lámpa, sötét van mégis alatta.”
Az ördögbe! – Kazányra e mondás milyen igaz ma!

1912

Cseh Károly fordítása

Az út végén

Utamon rossz időkre nem őriztem meg erőm,
Mivel boldog napom egyetlen egy se lőn.

Több volt ellenségem, mint a kutya, s űztek engem,
Mivel elnyomást, igát nem tűrtem türelemmel.

Erőm elhagyott, kardom eltört, bosszút nem álltam.
Sárral küzdve, magam is elmerültem a sárban.

1913

Cseh Károly fordítása

Habdulla Tukaj (1886–1913) kazányi tatár költő. Szegény, falusi családból származott, szüleit korán elvesztette. Vallási iskolába járt. Újságírói, szerkesztői, fordítói munkát végezve kora egyik legkiválóbb elméjévé képezte magát. Költői életművében török, orosz és nyugat-európai hatások egyaránt fellelhetők. Megteremtette a modern tatár irodalmat és irodalmi nyelvet, lefordította Goethe, Heine, Schiller műveit. Tüdőbetegségben hunyt el.